

Dan Sociu (Botoșani, 1978) è riconosciuto come parte della generazione dei “poeti del 2000”, frequentemente associati al “Miserabilismo” dalla critica letteraria rumena. Questa definizione vuole catturare una tendenza verso la figura dell’antieroe e una narrazione in dialogo con la vita di tutti i giorni, sfidando le concezioni tradizionali della letteratura rumena e lasciandosi influenzare dalla letteratura popolare americana. La sua poetica, dialogica e vicina alla vita, riflette la convinzione che i soggetti poetici siano plurali e numerosi quanto gli incontri esistenzialmente rilevanti.

Poeta provocatore e amato dal pubblico, Sociu è emerso all’interno di Iasi “Club 8”, gruppo letterario in opposizione all’establishment culturale. Ha contribuito come giornalista alla rivista ecologica totb.ro, scrivendo oltre 300 articoli e traducendo opere di Charles Bukowski, Seamus Heaney e E.E. Cummings, oltre a produrre lavori saggistici, scientifici, ecologici e drammaturgici.

Tra i suoi riconoscimenti, si annoverano il premio della Radio Culturale Rumena per la poesia negli anni 2013 e 2014 e il titolo di “Giovane Scrittore Più in Vista” al Colloquio dei Giovani Scrittori di Cluj nel 2007. Il suo libro *cântece eXcesive (canti eccessivi)* è stato premiato come “Miglior Libro dell’Anno” dall’Associazione degli Scrittori Rumeni nel 2006, anno in cui ha ricevuto anche il Premio della Rivista 22 come “Giovane Scrittore Più Talentuoso del Momento”. Nel 2003, il libro di poesia *borcane bine legate, bani pentru încă o săptămână (barattoli ben chiusi, soldi per un’altra settimana)* ha ottenuto il premio nazionale “Premio Mihai Eminescu”.

Attualmente risiede tra la Romania e Londra, nel Regno Unito. È autore di 10 raccolte di poesie e 5 romanzi, tra cui “Urbanholia”, pubblicato in Serbia, e “Mouths Dried with Hatred”, presso Longleaf Press all’Università della Virginia.

Si ringraziano, per le traduzioni, la collaborazione della poetessa **Daria Maruseac** e i consigli e la consulenza linguistica di **Teodora Raicu**. Ancora un ringraziamento a **Dan Sociu** per aver consentito alla traduzione e averci fatto visionare e lavorare in anteprima su testi tratti da *Dulce și ieftin* [‘Dolce e discount’], in prossima uscita per Polirom.

Anghelina

Uneori n-am nici o îndoială –
și siguranța asta absurdă pentru un necredincios
nu vine oare tot de la ea? –
că tot ce mi s-a întâmplat bun
și chiar mi s-au întâmplat lucruri minunate
în ultimii doi ani, de când a murit bunica
i se datorează cumva –

dar lucrurile astea minunate
i-au făcut pe alții să sufere
dragostea care mi s-a dat
l-a făcut pe un altul s-o piardă

să fie oare morții mei
mai puternici decât ai lor?

dacă și morți ne dăm la gioale,
ce o face pe bunică-mea să fie mai tare –

tot timpul bolnăvicioasă,
o femeie cu doar 4 clase, timidă
ale cărei păreri nu le-a luat nimeni
niciodată în seamă –

chiar în timp ce murea, în camera bună a casei din Răchiți
noi făceam calcule la masa de-afară

10 kg orez
3 baxuri de votcă
satin pentru sicriu
prosoape
găleți
preot
bulion

mamaia Anghelina, cu ochelarii ei funduri-de-borcane
bunica Gilica, rujată poate prima dată-n viața ei în sicriu
de sor-sa mai mică, a cincea din cele șase surori
ce tehnici de luptă stăpânește ea acolo –

dacă, să zicem, ar fi aflat într-o zi c-am intrat cu-n Uzi-n școală
și-am ciuruit 30 de copii ar fi spus ceva de genul:
„dar ce i-au făcut lui Duțu de s-a supărat așa?” –

și înainte de a muri, preotul: „roaba lui Dumnezeu, Anghelina,
ai căzut vreodată-n păcatul sodomiei?”

și-apoi, în șoaptă,
„spune că da”

și ea, abia vorbind, dar ca să-l vadă mulțumit:
„da, părinte”

„ai făcut camătă”

da, părinte

„ai ucis”

da, părinte,

doar ca să-i facă pe plac –

am visat că traversa o stradă în New York
poate că așa și-a simțit moartea
a ieșit din livada ei cu zarzări și meri
din bucătăria ei, cu aragazul vechi
și oalele afumate și radioul Gloria,
care-i ținea de urât când gătea,
deodată, direct
în mijlocul unei intersecții infernale
dintr-un oraș străin de neînțeles –

ori poate că bunătatea a dus-o într-o altă livadă
cu zarzări și meri –

care e arta ei marțială? –

eu, un sfert din ADN-ul ei
de-ar fi ăla sfertachele de bunătate –

care e tehnica ei de luptă? –

când, la 5 ani, m-au dus la scârba aia de grădiniță
și plîngeam agățat de gardul de sîrmă
bunica Gilica de partea cealaltă
ofta și încerca să mă liniștească –

de câte ori o să fiu înstrăinat
de dincolo ea o să mă liniștească –

cînd n-o să mai pot
ea o să mă cheme la masă –

am 5 ani și aștept să strige
„Duțu, ce vrei să-ți facă bun bunica?”
aștept în livadă

închid ochii
îmi apăs pleoapele cu pumnii:

Serafimi

Tronuri

Heruvimi

Domnii

Puteri

Stăpîniri

Începuturi

Arhangeli

Îngeri

Angelina

A volte non ho dubbi –
e questa sicurezza assurda per un non credente
non viene forse da lei? –
che tutto quello che mi è successo di buono
e davvero mi sono successe cose incredibili
negli ultimi due anni, da quando è morta mia nonna
sia in qualche modo dovuto –

ma queste cose incredibili
hanno fatto soffrire altri
l'amore che mi è stato dato
è stato perso da un altro.

può essere che i miei morti
siano più potenti dei loro?

se anche da morti ci rompiamo il culo
cosa rende mia nonna così forte?

una sempre cagionevole
con la quarta elementare, timida,
le cui opinioni nessuno prendeva
alla fine mai sul serio

anche quando stava morendo, nella camera buona della casa a Răchiți,
facevamo i conti sul tavolo di fuori

10 kg di riso
3 casse di vodka
satin per la bara
tovaglioli
bacinelle
prete
passata di pomodoro

nonnina Angelina, coi suoi occhiali a fondo di barattolo,
nonna Gelina, rossettata per la prima volta in vita sua dentro la bara
da sua sorella minore, la quinta di sei sorelle,
che stile di combattimento ha imparato lassù?

Se, diciamo, avesse scoperto un giorno che ero entrato a scuola con la pistola
e avevo bucherellato 30 bambini avrebbe detto qualcosa del tipo:
ma cosa hanno fatto a Duzzo, per farlo arrabbiare così? –

se prima di morire, il prete: 'Serva di Dio, Angelina,
hai mai ceduto al peccato di sodomia?'

e poi, sottovoce,
'rispondi di sì'

e lei, un filo di voce appena, solo per vederlo contento
'sì, padre'

'hai praticato l'usura?'

'sì, padre'

'hai ucciso?'

'sì, padre'

solo per fargli piacere.

ho sognato che attraversava una strada a New York
forse è così che ha sentito la sua morte:
è uscita dal suo frutteto con gli albicocchi e i meli
dalla cucina, coi fornelli vecchi
e le padelle nere e Radio Gloria
che teneva per farsi compagnia
all'improvviso, di colpo
in mezzo a un incrocio infernale
dentro una città straniera, incomprensibile

o forse la bontà l'ha portata in un altro frutteto
con gli albicocchi e i meli –

qual è la sua arte marziale?

io, un quarto del suo DNA
fosse solo quel quarto di bontà –

qual è il suo stile di combattimento? –

quando, a 5 anni, mi hanno portato in quello schifo di asilo
e stavo piangendo attaccato alla rete del cancello
nonna Gelina dalla parte opposta
sospirava e cercava di calmarmi

tutte le volte che mi sentirò diverso
da lì lei mi calmerà

quando non ne potrò più
lei mi chiamerà a tavola –

Ho 5 anni e aspetto che urli
'Duzzo, cosa vuoi che ti faccia di buono nonna?'
aspetto nel frutteto

chiudo gli occhi
mi serro le palpebre coi pugni

Serafini

Troni

Cherubini

Domini

Potestà

Virtù

Principati

Arcangeli

Angeli

Proces-verbal

Maică-mea. Când am început și eu să fiu salariat
mă tot gîndeam să-i iau o mașină automată
pentru tot ce mi-a spălat de mîină.

De fapt doar cîteva zile m-am gîndit:
am răsfoit broșuri, am calculat rate.

Apoi am uitat.

Nevastă-mea lucra la Altex, referent de credit.

Privea oamenii-n ochi

și hotăra dacă merită televizor.

Mie nu mi-ar fi vîndut o mașină de spălat
și ar fi avut dreptate.

Îmi spunea la telefon că e tristă,
că lucrează 14 ore pe zi, și sîmbăta și duminica,
și-o vede pe fiica noastră foarte rar,
aproape la fel de rar pe cît o vedeam eu.

Zicea: week-end-ul trecut

abia s-a uitat la mine,

s-a jucat tot timpul cu un retardat

enervant de prin vecini.

Nevastă-mea a vrut să fie psiholoagă

la copii cu nevoi speciale,

psiholoagă specială, entuziastă,

care pune suflet în interpretarea desenelor

dar pe urmă i s-au părut enervanți.

M-a iubit și pe mine

și pe urmă nu m-a mai iubit

și nu aveam decît nevoie simple.

Am iubit-o

și pe urmă n-am mai iubit-o

și n-avea decît nevoi obișnuite.

O iubesc și pe maică-mea

și ea mă iubește, că așa e design-ul. Și-a luat

între timp mașină de spălat,

e singură și mă sună de cîteva ori pe zi

să-mi povestească ce vede la televizor.

Între timp am divorțat și cu acte,

cu proces-verbal, Doamne, cum eram povestiți

în procesul-verbal, *voi oamenii*, spunea,

sînteți ființe confuze, confuze.

Verbale

Mia madre. Quando hanno cominciato a pagarmi
continuavo a pensare di prenderle una lavatrice
per tutto quello che mi aveva lavato a mano.

In realtà ci ho pensato solo qualche giorno:
ho aperto le brochure, fatto il calcolo delle rate.
Poi mi sono dimenticato.

Mia moglie lavora alla Altex come consulente del credito
guarda gli uomini negli occhi
e decide se meritano un televisore.

Non mi avrebbe mai venduto una lavatrice
e avrebbe avuto ragione.

Diceva al telefono di essere triste,
che lavora 14 ore al giorno, anche sabato e domenica,
e che vede nostra figlia raramente
raramente quasi quanto la vedo io.

Diceva, lo scorso weekend
a malapena mi ha guardato,
ha giocato tutto il tempo con un fastidioso
ritardato, dai vicini.

Mia moglie avrebbe voluto fare la psicologa
per bambini con bisogni speciali,
una psicologa speciale, entusiasta,
che butta l'anima a interpretare disegni,
ma alla fine li aveva trovati fastidiosi.

Aveva amato anche me
poi non mi ha più amato
e io avevo solo bisogni semplici.

L'ho amata
poi non l'ho più amata
e lei aveva solo bisogni comuni.

Ho amato anche mia madre
e lei mi ha amato, perché questo è il disegno. Si è presa
nel frattempo una lavatrice,
è sola e mi chiama molte volte al giorno
per dirmi cosa ha visto alla televisione.

Nel frattempo ho divorziato, con i documenti,
col verbale, Signore, come ci hanno raccontati
nel verbale, *voi uomini*, diceva,
siete creature confuse, confuse.

*

Vara mamei m-a rugat să le scriu ceva
elevilor ei de la absolvirea școlii,
ce-ar ști adică un poet despre viață,
și-un sfat. Ce știu eu deci despre viață – și-un sfat:
La început e un fel de progresie,
pe urmă o tuse dură în mijlocul
noptii, care-anunță sfârșitul iertării.
Hrana dispare din mîncare, liniștea
din noapte. Te trezești spre capătul unei
fraze în limba germană și fraza o
să se termine abrupt cu *nicht*. Dar încă
ești la începutul frazei, încă nu știi
cum se va termina – lasă-te mîngîiat
ca un șoarece de aburii din canal.

La cugina di mia madre mi ha chiesto di scrivere qualcosa
per i suoi studenti maturandi,
quello che dovrebbe sapere un poeta sulla vita,
e un consiglio. Quindi, quello che so sulla vita – e un consiglio:
All'inizio c'è una specie di progresso,
poi una tosse secca nel mezzo della
notte, che annuncia la fine del perdono.
Il nutrimento scompare dal piatto, la quiete
dalla notte. Ti svegli alla fine di una
frase in tedesco e la frase finirà
seccamente con *nicht*. Ma ancora
sei all'inizio della frase, ancora non sai
come andrà a finire – lasciati accarezzare
come un topo dai vapori del canale.

**Da *Dulce și ieftin* ('Dolce e discount')
in prossima uscita per Polirom**

*

Am un prieten scriitor
nu mai vorbim
dar veneam amîndoi
din familii modeste
și ne simțeam mai deștepți
decît confracții burghezi
produse de lux, ne zicea el
simțeam că am fi strălucit
la Oxford la Eton și după
trimiși ai Coroanei în Africa
că am fi meritat
o viață ca-n Golden Brown
clipul de la Stranglers
ironici, cruzi și melancolici
strălucitori, temerari
n-a fost nimic așa
am muncit, corectori
traducători
dar timpul oricum ar fi trecut
și anii noștri africani
ca trimiși ai Coroanei
putem zice c-au și fost
ar fi totuna.

Ho un amico scrittore
non ci parliamo più
ma venivamo entrambi
da famiglie modeste
e ci sentivamo più intelligenti
dei nostri coetanei borghesi
prodotti di lusso, diceva lui
sentivamo che avremmo brillato
a Oxford a Eton e dopo
funzionari della Corona in Africa
e ci saremmo meritati
una vita come in Golden Brown
il video degli Stranglers
ironici, crudeli e malinconici
brillanti, temerari
nulla è stato così
abbiamo lavorato, correttori
di bozze, traduttori
ma il tempo è passato lo stesso
e i nostri anni africani
come funzionari della Corona
possiamo dire che ci sono stati
sarebbe la stessa cosa.

*

Mi-au dat niște creștini chineji
innuri să le traduc în română
mi-au zis - vrem să păstrezi ordinea
cuvintelor, ritmul și rima, mesajul intact
le-am dat înapoi o variantă
mi-au respins-o, că nu așa
mi-au cerut, că am încălcat o
condiție, dar nu se poate traduce
fix la fel, le-am spus, e absurd!
N-am mai primit nici un mail. I-am
căutat peste tot pe Internet, nu i-am
găsit. Doamne, Tu erai? Ar avea sens.

Mi hanno dato, alcuni cristiani cinesi
inni da tradurre in romeno
mi hanno detto – vogliamo che tu preservi l'ordine
delle parole, il ritmo e la rima, il messaggio intatto
gli ho dato indietro una versione
me l'hanno respinta, che non è così che
me l'hanno chiesta, che ho infranto una
regola, ma non si può tradurre
pari a pari, ho detto, è assurdo!
Non ho più ricevuto nessuna mail. Li ho
cercati dappertutto su Internet, non li ho
trovati. Signore, eri Tu? Avrebbe senso.

*

Vecina mea de uşă
seamănă cu Gary Oldman bătrîn
a fost jumătate de viaţă măţăreasă
a curăţat maţe de animal într-un tunel
cu apă rece pe jos şi jumătate badantă
a spălat italieni la cur.
Am auzit că era cam destrăbălată
la vremea ei, îi momea pe bărbaţii
altor femei şi femeile se răzbunau
o prindeau şi-o tundeau forţat
îi ungeau uşa cu cîcat.
Acum are diabet şi lui fiu-su din Italia
îi trimite săptămînal pachete cu mîncare
coace toată ziua la cuptor
cumpără cîte 30 de kile de zahăr.
Era prietenă bună cu mama
mă enerva că-i dădea dimineaţa de băut
încerca să ocupe cît mai mult spaţiu
şi avea ghivece cu flori roşii pe hol
i-am rupt cîteva, să ştie, pe urmă
ne-am împăcat, m-a ajutat
s-o scot pe mama din cadă
şi eu am apărât-o într-o seară
de vecinul de la cealaltă uşă
care-şi bate uneori nevasta
pîn-o bagă în spital.
Sînt zile cînd nu văd pe nimeni
şi trăiesc ca şi cum lumea n-ar mai fi
şi cînd o văd pe vecină e ciudat
ca o apariţie.
Îmi dă cîte un borcan cu zacuscă
şi eu cîte o oală cadou
şi se bucură de zici că-i nu ştiu ce.
Mandelştam comenta de simbolişti
că nu le-ajunge ca oala numai să fiarbă
că nu le-ajunge ca oala
să fie numai oală şi să fiarbă
dar nu înţelegeau că oala
aşa cum e, cu bolboroseala ei
e deja ceva mult mai mult.

La mia vicina di casa
sembra Gary Oldman da vecchio
ha fatto per metà vita la trippaia
ha lavato viscere di animali dentro un tunnel
con acqua fredda a terra e per metà la badante
ha pulito il culo agli italiani.
Ho sentito che era piuttosto dissoluta
ai suoi tempi, che adescava gli uomini
delle altre donne e le donne si vendicavano
la prendevano e la rasavano a forza
le spalmavano di merda la porta.
Adesso ha il diabete e a suo figlio in Italia
manda un pacco settimanale col cibo
cucina tutto il giorno al forno
compera sempre 30 chili di zucchero.
Era una buona amica di mia mamma
mi infastidiva la facesse bere la mattina
provava a occupare più spazio possibile
aveva dei vasi coi fiori rossi in corridoio
ne ho rotti alcuni, perché lo sapesse, poi
ci siamo riappacificati, mi ha aiutato
a tirare fuori mamma dalla vasca
e io una sera l'ho difesa
dal vicino della porta accanto
che a volte picchia la moglie
fino a mandarla in ospedale.
Ci sono giorni in cui non vedo nessuno
e vivo come se il mondo non ci fosse più
e quando vedo la vicina è strano
come un'apparizione.
Ogni tanto mi dà un barattolo di giardiniera
e io ogni tanto le regalo una pentola
e lei si rallegra come non si sa cosa.
Mandelstam diceva dei simbolisti
che a loro non bastava la pentola bollisse
che a loro non bastava la pentola
fosse solo una pentola e bollisse
ma non capivano che la pentola
così com'è, con il suo borbottare
è già qualcosa di molto di più.